

فهرست مطالب

شماره صفحه	عنوان
	پیشگفتار
۱	کار تابع
۴	کارگر
۶	کارفرما
۹	کارگاه
۱۳	دامنه شمول قانون کار
۱۷	قانون کار و کارگران پاره وقت
۲۳	قانون کار و کارگران کارمزد
۲۷	قانون کار و کارگران فصلی

عنوان

۲۹	قانون کار و کارآموزان
۳۴	قانون کار و اتباع خارجی
۳۹	قانون کار و کارگاههای خانوادگی
۴۴	قانون کار و کارکنان دولت
۵۰	قانون کار و کارگران کشاورزی
۵۳	قانون کار و کارگرانی که مزد آنان به وسیله مشتریان یا مراجعین تأمین می شود و ...
۵۹	قانون کار و کارگاههای کوچک
۶۶	قانون کار و نهادهای انقلابی
۷۱	قانون کار و کارکنان خرید خدمت
۷۳	شمول قانون کار نسبت به کارکنان خرید خدمت
۸۱	قانون کار و کار خانگی
۸۶	قانون کار و کار زنان و نوجوانان
۹۲	قانون کار و کارهای سخت و زیان آور

شماره صفحه	عنوان
۹۹	قانون کار و دانشگاهها و مدارس غیرانتفاعی
۱۰۶	قانون کار و مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی
۱۱۵	قانون کار و شرکت های بیمه
۱۲۰	قانون کار و بانک ها
۱۲۵	قانون کار و شهرداریها
۱۳۳	قانون کار و نیروهای مسلح

مؤسسه کار و تأمین اجتماعی

دامنه شمول قانون کار

با آخرین اصلاحات

محمدجواد الهیان

۱۳۸۵

الهیان، محمدجواد، ۱۳۲۸ -
دامنه شمول قانون کار با آخرین اصلاحات/ محمدجواد الهیان. -- تهران: موسسه کار و تأمین
اجتماعی؛ ۱۳۸۵.
۱۳۳ص.-- (موسسه کار و تأمین اجتماعی، ۱۲۴)
ISBN 964-6611-78-8
فهرست نویسی براساس اطلاعات فیپا.
چاپ سوم.
۱. کار - قوانین و مقررات -- ایران. الف. موسسه کار و تأمین اجتماعی. ب. ایران. قوانین و
مقررات ج. عنوان.
۳۴۴/۵۵۰۱ KMH ۱۲۷۰/الف۷۵۲
۱۳۸۵
کتابخانه ملی ایران ۷۸۷۵ - ۸۵م

دامنه شمول قانون کار (با آخرین اصلاحات)

نویسنده: محمدجواد الهیان

ناشر: مؤسسه کار و تأمین اجتماعی

چاپ و لیتوگرافی: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

شابک: ۹۶۴-۶۶۱۱-۷۸-۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۸۵

قیمت: ۱۲۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، خیابان پاسداران، ابتدای اختیاریه جنوبی، کوچه آزاده، پلاک ۷

دورنگار: ۲۲۵۸۹۸۹۱

تلفن: ۲۲۵۶۲۷۳۳

پست الکترونیکی: lssi@lssi.ir

شبکه اطلاع رسانی: www.lssi.ir

باسمه تعالی

پیش‌گفتار

زندگی در جهان پیچیده امروز نقش‌های متعدد و متنوعی را برعهده انسانها می‌گذارد و آنان برای ایفای هر یک از این نقش‌ها باید به گونه خاصی رفتار نمایند و به طور اثربخشی پاسخگوی انتظارات و محرک‌های محیط خود باشند. این وضعیت زمانی ایجاد می‌شود که دسترسی به اطلاعات مناسب به سهولت امکان‌پذیر باشد. از طرف دیگر هر فرد به عنوان یک شهروند باید در خصوص ابعاد و جنبه‌های مختلف زندگی خود اطلاعاتی کسب نموده و در اختیار داشته باشد. کارگران، کارفرمایان و کارشناسان حوزه روابط کار و امور اجتماعی که با مسائل و مشکلات مربوط به کارگران و کارفرمایان روبرو هستند، برای شناخت حقوق و تکالیف خود باید اطلاعات مربوطه را به دست آورند و بینش و آگاهی لازم را پیدا کنند. دانش و بینش مذکور از طریق آموزش و با مطالعه منابع به دست می‌آید.

مؤسسه کاروت‌آمین اجتماعی با انتشار منابع آموزشی متعدد، برگزاری دوره‌های آموزشی مختلف و انجام پژوهش‌های گوناگون در صدد تولید اطلاعات مورد نیاز در خصوص مسائل مبتلا به جامعه کارگری و کارفرمایی برآمده است.

بسته آموزشی حاضر حاوی ۵ کتاب است :

۱. تاریخچه و سیر تحول حقوق کار

۲. دامنه شمول قانون کار

۳. شرایط کار

۴. قرارداد کار

۵. مراجع حل اختلاف

افراد و گروه‌های زیر مخاطبان این مجموعه محسوب می‌شوند.

الف - اعضای جدید مراجع حل اختلاف کشور

ب - کارشناسان جدیدالاستخدام

ج - سایر افراد علاقمند و ذینفع

الف - اعضای جدید مراجع حل اختلاف کشور :

با عنایت به نظر شورای عالی کار و آئین نامه‌های انتخاب اعضای هیأت‌های تشخیص و حل اختلاف مبنی بر شرط گذراندن دوره‌های آموزشی برای اشخاص داوطلب عضویت در هیأت‌های مذکور، منابع پنجگانه پیش گفته به عنوان متون درسی اعضای جدید هیأت‌ها در نظر گرفته شده‌اند. با فرض اینکه افراد مذکور اطلاعات پایه و اولیه را از این متون کسب می‌نمایند، پیشنهاد می‌شود متون فوق‌الذکر را با همان ترتیب که نام برده شده‌اند، مطالعه نمایند و در نهایت به بینش، نگرش و چارچوب ذهنی در خصوص مسائل کارگری و کارفرمایی دست پیداکنند.

یادگیرندگان با مطالعه کتاب «تاریخچه و سیر تحول حقوق کار» با مفاهیم مختلف حقوق کار و تاریخچه قانون کار در ایران آشنا خواهند شد و پس از خواندن کتاب «دامنه شمول قانون کار» علاوه بر درک تعاریف کار تابع، کارگر، کارفرما و کارگاه، به اطلاعاتی در خصوص رابطه قانون کار با کارگران پاره‌وقت، کارمزد و فصلی، دانشگاه‌ها و مدارس غیرانتفاعی، مناطق آزاد تجاری صنعتی، شرکت‌های بیمه، بانک‌ها، شهرداری‌ها و نیروهای مسلح دست خواهند یافت.

تعهدات کارگر و کارفرما در رابطه با کار موضوع بحث کتاب «شرایط کار» است. مطالعه این کتاب در اتخاذ تصمیمات درست و صدور آرای صحیح راهگشا خواهد بود. انواع قرارداد کار و ویژگی‌های هر یک، شرط در قرارداد کار و تعلیق و انحلال قراردادهای کار موضوعات کلی مطروحه در کتاب «قرارداد کار» است. اعضای مراجع حل اختلاف برای کسب موفقیت در آزمون دوره آموزشی باید این کتاب را با دقت فراوان مطالعه نمایند. بیشترین اطلاعات مورد نیاز برای اعضای هیأت‌های تشخیص و حل اختلاف در این کتاب ارائه شده است.

و در نهایت اعضای مراجع جهت آشنایی با ساخت و ترکیب مراجع حل اختلاف در قانون کار جمهوری اسلامی ایران، انواع اختلافات کارگری و کارفرمایی و فرایند رسیدگی به شکایات باید کتاب «مراجع حل اختلاف» را مطالعه کنند.

در هر حال افرادی که به عضویت مراجع حل اختلاف درمی‌آیند بی‌نیاز از مراجعه به متون قانون کار و قانون تأمین اجتماعی و آیین‌نامه‌ها و تصویب‌نامه‌های مربوط به آنها نیستند.

مطالعه متون انتخاب شده با روش پیشنهادی و مراجعه به متن اصلی قانون کار و قانون تأمین اجتماعی، اعضای مراجع حل اختلاف را در پاسخگویی به انتظارات محیط و ایفای نقش‌های محوله توانمند خواهد ساخت .

ب – کارشناسان جدید الاستخدام وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان‌های تابعه

این بسته آموزشی می‌تواند در آموزش‌های بدو خدمت کارشناسان و دوره‌های آموزشی ضمن خدمت آنان مورد استفاده قرار گیرد.

ج – سایر افراد علاقه‌مند و ذینفع (کارگران کارفرمایان و دانشجویان)

همه افرادی که تمایل دارند در خصوص حقوق، تعهدات و تکالیف کارگر و کارفرما اطلاعاتی کسب نمایند می‌توانند این کتابها را مورد بهره‌برداری قرار دهند.

مؤسسه کار و تأمین اجتماعی ضمن تشکر و قدردانی از مؤلفین محترم، امیدوار
است انتشار این مجموعه در اتخاذ تصمیمات لازم در مراجع حل اختلاف و همچنین
ارتقاء سطح دانش و آگاهی کارگزاران دولت، کارفرمایان و کارگران مفید واقع شود.

دکتر محمدرضا سپهری

رئیس مؤسسه کار و تأمین اجتماعی